

De Canadese Ganzen *Branta canadensis ssp.* en *Branta hutchinsii ssp.*

Leo van den Bergh

Inleiding

Van alle ganzensoorten komt bij de Canadese Ganzen verreweg de sterkste geografische differentiatie voor. Er worden namelijk niet minder dan twaalf subspecies onderscheiden. Deze vertonen in meer of mindere mate niet alleen verschillen in lichaamsafmetingen, maar ook wat betreft de tint en de tekening van het verenkleed. Soms zijn deze verschillen gradueel, zoals we ook reeds bij de rassen van Taiga- en Toendrarietganzen zagen. Zij representeren een geografische overgang van oost naar west, respectievelijk van noord naar zuid.

Recentelijk heeft men deze groep ganzen onderverdeeld in een tweetal taxa, namelijk *canadensis* en *hutchinsii*. De extreme vormen verschillen zeer sterk van elkaar. Dit zijn de *Branta canadensis maxima*, die nauwelijks minder groot is dan de Kleine Zwaan *Columbus bewickii* en de *Branta hutchinsii minima*, die van het formaat is van een Bergeend *Tadorna tadorna*.

Zoals de naam reeds zegt, bevindt het oorspronkelijke broed- en overwinteringsgebied van de Canadese Ganzen zich in Noord-Amerika. Het voorkomen van deze vogels in Europa draagt dan ook een overwegend kunstmatig karakter, waarbij met name de introductie als sier- en jachtvogel een belangrijke rol heeft gespeeld. In 1676 beschreef Willoughby de aanwezigheid (sedert 1665) van de grote Atlantische vorm *Branta canadensis canadensis* in de watervogelcollectie van koning Karel II in het Saint James-park in Londen. Volgens Buffon werden in die tijd al grote aantallen van deze vogels gehouden. Deze kwamen ook tot broeden in het park van Versailles bij Parijs. Vanuit parken, landgoederen en tuinen in het Verenigd Koninkrijk ontstond in de loop van de achttiende en negentiende

eeuw een in het wild levende populatie die zich grotendeels als standvogel is gaan gedragen.

Nadat in 1929 op enkele plaatsen in Zweden paartjes waren uitgezet met de bedoeling de lokale avifauna te verrijken (thans noemt men dat faunavervalsing) werd de Canadese Gans in 1936 ook als jachtvogel geïntroduceerd in Noorwegen en vervolgens in het begin van de jaren zestig eveneens in Finland. Dit alles heeft ertoe geleid dat er thans in Fenno-Scandinavië méér dan 60.000 in het wild levende Canadese Ganzen voorkomen. Van meer recente datum is het ontstaan van broedpopulaties van deze ganzen in Denemarken, Duitsland, Nederland, België, Frankrijk, Oekraïne en Rusland. In geheel Europa leven thans naar schatting ruim 150.000 Canadese Ganzen in

Foto boven: Een alarmerende jonge gent (mannetje) van de nominaatvorm *Branta canadensis canadensis*.

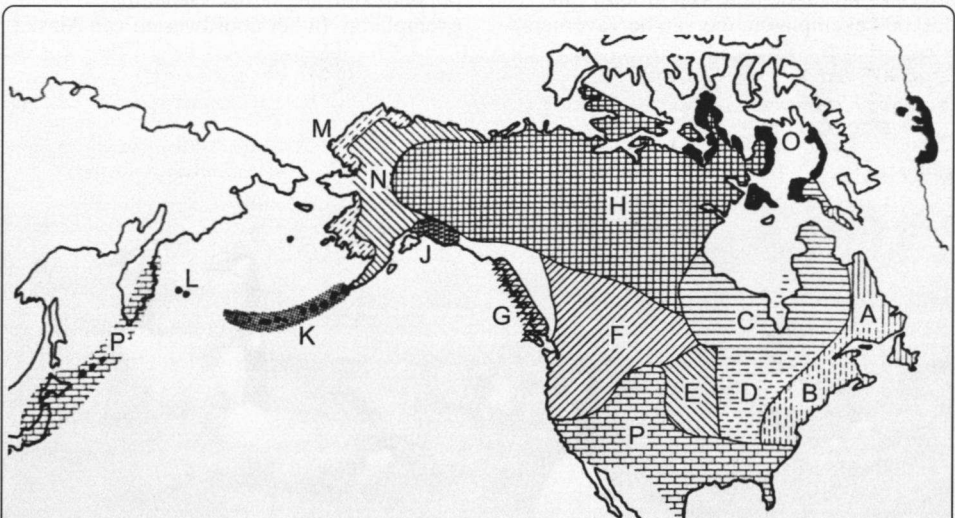
Foto: K. Howard Breen.

het wild. Daarvan behoort het grootste deel tot de nominaatvorm *Branta canadensis canadensis*.

Verspreiding en geografische vormen

In Noord-Amerika komen de Canadese Ganzen als broedvogel zowel in de gematigde als in de polaire streken voor en, evenals bij de rietganzen van de Oude Wereld, zijn er zodoende toendra- en taigatypen te onderscheiden. Het broedareaal van de Canadese Ganzen strekt zich echter veel verder zuidelijk uit dan bij de rietganzen het geval is. Dit reikt namelijk van de noord-oostkust van de Verenigde Staten en het westen van Groenland tot aan Alaska en de Aleoeten-eilanden in het westen en tot Californië in het zuiden. De verschillende representanten overwinteren vanaf de Atlantische kust tot in Brits Columbia en naar het zuiden tot in Californië en Mexico. In bescheiden aantallen overwinteren zij zelfs ook tot in Japan. Conform de 'Regel van Bergmann' vinden we de kleinste vertegenwoordigers van deze groep in de meest noordwestelijk gesitueerde delen van het broedareaal (in Alaska), terwijl de grootste Canadaganzen in het centrale deel en het oosten van de Verenigde Staten voorkomen.

De grootst bekende vorm is *Branta canadensis maxima*. Deze kwam eertijds voor in prairie- en akkergebieden van het centrale deel van de Verenigde Staten, waar zij zich als standvogel gedroegen. Als gevolg van overbejaging leek deze vorm rond het midden van de twintigste eeuw te zijn uitgestorven. In 1962 werden deze vogels echter herontdekt in de staat Minnesota. Rond 1980 omvatte de populatie naar schatting 54.000 vogels, maar recentelijk geven Rose & Scott (1997) een aantal van méér dan 321.000 individuen. De iets kleinere nominaatvorm *Branta canadensis canadensis* broedt onder andere op Baffin eiland, oostelijk Labrador en in Newfoundland en komt noordwaarts plaatselijk voor tot in de struiktoendra. Vroeger broedde deze soort ook veel zuidelijker langs de Atlantische kust, waar tegenwoordig vooral sprake is van populaties halfwilde vogels. De totale populatie ligt in een orde van 650.000 individuen en schijnt een dalende tendens te vertonen. Van ongeveer hetzelfde lichaamsformaat als *canadensis*, maar met een wat andere bouw is de Moffits Canadaganzen *Branta canadensis moffitti*, die broedt in de westelijke prairies, het Great Basin, de Hi-Line en de Rocky Mountains. De totale

De Nearctische broed- en overwinteringsgebieden van de verschillende Canadese Ganzen naar J. Delacour (1954). *Branta canadensis canadensis*: (A) huidig; (B) voorheen. *Branta canadensis interior*: (C) huidig; (D) voorheen. *Branta canadensis maxima*: (E) voorheen. *Branta canadensis moffitti*: (F) huidig. *Branta canadensis fulva*: (G) huidig. *Branta canadensis parvipes*: (H) huidig. *Branta canadensis occidentalis*: (J) huidig. *Branta canadensis leucopareia*: (K) voorheen. *Branta canadensis asiatica*: (L) voorheen. *Branta canadensis minima*: (M) huidig. *Branta canadensis taverneri*: (N) huidig. *Branta canadensis hutchinsi*: (O) huidig. Overwinteringsgebied van de soort: (P). Recentelijk hebben ook *Branta canadensis interior* en *Branta canadensis parvipes* zich als broedvogel op Groenland gevestigd.

populatie van deze vogels bedraagt circa 600.000 exemplaren.

Aan de westkust van Noord-Amerika broedt in Brits Columbia en in het zuiden van Alaska de Vancouver Canadagans *Branta canadensis fulva*, waarvan de populatieomvang tussen de 80.000 en 100.000 vogels omvat. Verder naar het noordwesten bevindt zich rondom de Prince William Sound en de Golf van Alaska het broedgebied van de zeer donkere vorm *Branta canadensis occidentalis*. Getalsmatig is dit één van de meer zeldzame vormen. Deze populatie bedraagt slechts circa 14.000 exemplaren. De broedvogels van de zuidelijke Hudsonbaai-regio behoren tot de vorm *Branta canadensis interior*. Zij zijn iets kleiner van formaat dan de nominaatvorm *canadensis* en zijn te beschouwen als intermediair tussen de grotere zuidelijke en de kleinere noordelijke soorten en ondersoorten. Hetzelfde geldt min of meer ook voor de vorm *Branta canadensis parvipes*, die broedt in een groot deel van Canada en Alaska in een areaal dat grenst aan dat van de vormen *Branta canadensis taverneri* in het westen, *Branta canadensis moffitti* in het zuiden en *Branta canadensis interior* in het oosten. De populatieomvang van *Branta canadensis parvipes* ligt in de orde van grootte van 530.000 exemplaren, die van de Taverners

Canadagans van westelijk Alaska ligt vermoedelijk tussen 70.000 en 80.000 exemplaren.

Met betrekking tot het voorkomen van Canadagansen op Groenland kan worden gesignaleerd, dat recentelijk naast de vaste broedpopulatie van *Branta hutchinsii hutchinsii* ook de grotere vormen *Branta canadensis interior* en *Branta canadensis parvipes* zijn vastgesteld. Op de Aleoeten-archipel bevindt zich het broedgebied van *Branta hutchinsii leucopareia*, die niet alleen in Japan maar ook in de zone van Brits Columbia tot in Californië overwintert. Het is een schaarse vogel, waarvan de populatie onder druk staat en vermoedelijk slechts rond de tienduizend individuen omvat. Geheel verdwenen schijnt de Bering Canadagans *Branta hutchinsii asiatica* te zijn, die aan het begin van de twintigste eeuw als broedvogel nog voorkwam op Bering eiland en in 1892 eveneens gemeld werd van de Koerilen-eilandengroep. Van de twee resterende ondersoorten van de soort *hutchinsii* is de nominaat Richardsons of Hutchins' Canadagans *Branta hutchinsii hutchinsii*, broedvogel van de toendragebieden benoorden de Hudsonbaai en plaatselijk op Westelijk Groenland, de talrijkste. De populatieomvang is naar schatting 255.000 exemplaren. In het noordwesten van Alaska

Halfwilde Canadese Ganzen van de nominaatvorm *Branta canadensis canadensis* overwinterden al in de jaren zeventig van de vorige eeuw bij De Bijland, Lobith (Gld.). Foto: Leo van den Bergh.

Canadese Ganzen paren regelmatig met andere ganzensoorten. De hier afgebeelde vogels zijn het resultaat van een gemengd paartje van een mannetje Cackling Canadagans met een vrouwtje Brandgans. Evenals bij de Brandgans strekt het zwart van de hals zich bij deze vogels uit tot op de borst, terwijl de tint van het verenkleed ook meer overeenkomst vertoont met dat van de Brandgans. Druten (Gld.), januari 2003. Foto: Leo van den Bergh.

tenslotte vinden we het broedgebied van de kleinste representant van de groep, de 'Cackling' Canadagans *Branta hutchinsii minima*. De huidige omvang van de populatie van deze ondersoort ligt rond de 150.000 exemplaren. Alle Nearctische populaties van de Canadese Ganzen tezamen omvatten tegenwoordig derhalve nog elf ondersoorten met een gezamenlijk totaal van circa 3.000.000 exemplaren.

Herkenning

Ongeacht hun geografische herkomst en het daaraan gelieerde formaat of taxonomische indeling zijn alle Canadese Ganzen direct herkenbaar aan de zwarte bovenkop en hals en de karakteristieke witte vlek die een band vormt vanaf de oorstreek tot onder de keel. Anders dan bij de Brandgans *Branta leucopsis* gaat de zwarte hals abrupt over in de van grijsbruin tot kastanjebruin variërende borst en bovendelen, maar bij enkele vormen wordt deze overgang gemarkeerd door een in breedte variabele witte ring, die overigens erg uiteenlopend van omvang is en bij veel vogels ontbreekt. De hoofd tinten van het verenkleed zijn bij de meeste vormen grijs en grijsbruin met een wat donkerder tekening op de bovenzweveldekveren en aan de flanken. Er komen drie ondersoorten voor die een wat donkerder bruine tint van het verenkleed vertonen, namelijk de vormen *fulva*, *occidentalis* en *minima*. Hiervan is *occidentalis* veruit de donkerste. Alle Canadese Ganzen hebben een donkergrijze of zwartgrijze snavel- en pootkleur. Behalve aan de hand van de, dikwijls

weinig uitgesproken, verschillen in kleurpatroon en -tekening zijn de ondersoorten het best te determineren aan de hand van hun afmetingen. Daarvoor is het doorgaans wél een vereiste, dat er zich andere ganzensoorten ter vergelijking in de nabijheid bevinden. Het stemgeluid van Canadese Ganzen varieert al naar gelang hun lichaamsafmetingen. De grote vormen produceren een diep 'a-honk'-geluid terwijl de kleinere ondersoorten een hoger timbre ten gehore brengen, dat als enigszins afgebeten keffend te omschrijven is.

In het normale verspreidingsgebied van deze vogels in Noord-Amerika heeft de waarnemer bij het determineren gewoonlijk houvast aan de geografische positie van de waarneemplaats, maar bij observaties van deze ganzen in Europa kan het dikwijls moeilijk zijn om de juiste identiteit van de vogels te achterhalen. Omdat het daarbij in de meeste gevallen uitgezette of uit gevangenschap ontsnapte exemplaren betreft zal het dikwijls gaan om de vormen *canadensis*, *parvipes* en *minima*, omdat deze het meest in watervogelparken en particuliere menagerieën gehouden worden. Recent is echter onomstotelijk komen vast te staan, dat ook wilde Amerikaanse Canadese Ganzen in Europa kunnen verschijnen, zodat niet iedere waarneming per definitie op (een) ontsnapte tamme vogel(s) betrekking hoeft te hebben.

Voorkomen in Nederland

De eerst bekende melding van de Canadese Gans in Nederland dateert uit juli 1867 te Anna Paulowna (N.-H.). Gedurende de

eerste helft van de twintigste eeuw was de Canadese Gans in Nederland een onregelmatige en schaarse gast, die voornamelijk in de maanden december - maart werd gesignaleerd. Tot 1970 waren er in totaal slechts circa zestig waarnemingen of vondsten bekend, die vrijwel alle de nominaatvorm *canadensis* betroffen. Toch kwamen er kennelijk van tijd tot tijd ook andere vormen van deze ganzen bij ons voor, getuige het feit dat tijdens de zeer strenge winter 1962-'63 een groepje 'Cackling' Canadese Ganzen *Branta hutchinsii minima* neerstreek in een eendenkooi bij Culemborg, waarvan één exemplaar gevangen kon worden.

Rond 1970 was er sprake van het regelmatig overwinteren van Canadese Ganzen van de vorm *canadensis* op verschillende plaatsen langs de Geldersche IJssel en bij De Bijland nabij Lobith (Gelderland). In het laatste gebied kon worden vastgesteld dat het ganzen betrof die behoorden tot een vrijvliegende populatie van een landgoed nabij Münster (Duitsland), maar de ganzen die langs de Geldersche IJssel overwinterden, waren vrijwel zeker wilde vogels die afkomstig waren uit Scandinavië.

Het aantal van deze ganzen en ook de plaatsen waar zij zich vertoonden bleef gering tot de winter 1978-'79. Onder invloed van zeer strenge en langdurige koude vond toen een bescheiden influx van zeshonderd tot zevenhonderd exemplaren uit het Baltische gebied plaats. Nadien kwamen er ook gedurende strenge winters in de eerste helft van de jaren tachtig van de vorige eeuw regelmatig enkele honderden van deze ganzen op verscheidene plaatsen in Nederland voor. Het duurde echter tot het winterseizoen 1986-'87 alvorens er sprake was van werkelijk omvangrijke groepen. Ook uit deze koude-influx kwam geen vaste traditie voort, want in het volgende seizoen

bedroeg het maximumaantal slechts 74 exemplaren. Inmiddels hadden er zich op verscheidene plaatsen in Nederland alsmede in het Belgische grensgebied bij Antwerpen broedpopulaties gevestigd, die gevormd werden uit losvliegende of ontsnapte tuinenparkvogels. Daardoor is het moeilijk om nog een juist beeld te vormen van de mate waarin uit Noordwest-Europa afkomstige Canadese Ganzen dan wel eigen broedvogels hebben bijgedragen aan de vorming van de bij ons in de winter aanwezige populatie. Dat er wel degelijk wilde Canadese Ganzen bij ons overwinteren is te bewijzen omdat er met enige regelmaat geringde of met afleesbare hals- en pootringen gemerkte vogels in Nederland zijn waargenomen. Het gaat hierbij nog altijd voornamelijk om ganzen van de nominaatvorm *canadensis*, maar tegenwoordig worden in toenemende mate ook andere vormen gezien, waarbij het aantal waarnemingen van de kleine Hutchins' Canadaganzen *Branta hutchinsii hutchinsii* en *Branta hutchinsii minima* de laatste jaren sterk is toegenomen.

Er broeden momenteel in Nederland naar schatting 1900 - 2200 paren Canadese Ganzen in het wild. Deze behoren vrijwel allemaal tot de nominaatvorm *canadensis*. Tezamen met ganzen van broedpopulaties uit de grensgebieden van Duitsland en België vormen deze vogels een winterpopulatie die thans in een grootteorde van 7500 - 9000 individuen ligt en jaarlijks in omvang toeneemt.

Discussie

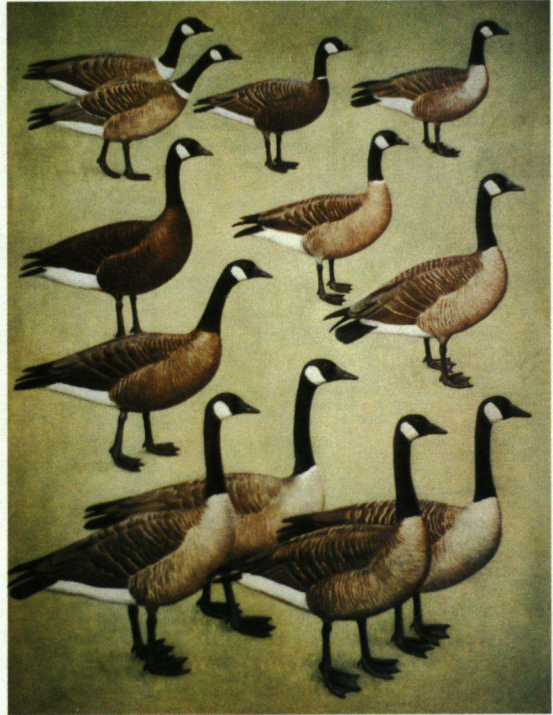
De Canadese Gans komt reeds een aantal eeuwen in wilde staat voor in het Verenigd Koninkrijk en heeft sedert de eerste helft van de twintigste eeuw een ruime verspreiding in Fenno-Scandinavië. Ondanks dat werden deze ganzen tot aan de winter 1978-'79

Evenals andere ganzensoorten vormen ook Canadese Ganzen dikwijls familiegroepen, waarin zich soms enkele tientallen donskuikens kunnen bevinden. Dommel bij Vught (N.-B.), 31 mei 1994. Foto: Miek Slikkerveer-Bakker.

slechts in zeer klein aantal in Nederland aangetroffen, waarbij het vermoedelijk vooral uit gevangenschap ontsnapte exemplaren betrof. Afgezien van het voorkomen van een zeer groot aantal vogels in de koude winter van 1986-'87 heeft er zich geen duidelijke traditie ontwikkeld van Canadese Ganzen die afkomstig zijn uit Scandinavië en het Baltische gebied. Het aantal getelde ganzen begon pas toe te nemen naarmate er groeiende broedpopulaties op verscheidene plaatsen in de Lage Landen waren ontstaan. Het heeft er dan ook de schijn van dat de winterpopulatie voornamelijk bestaat uit broedvogels van Nederland, Duitsland en België. Ganzen die behoren tot de Scandinavisch-Noord-Duitse winterpopulatie, verlaten hun Baltische pleisterplaatsen kennelijk pas bij lang aanhoudende koude en dringen slechts in uitzonderlijke situaties in substantiële aantallen tot in onze streken door.

Het is in dit verband wel intrigerend dat er reeds aan het einde van de jaren zestig van de vorige eeuw sprake was van groepsverbanden van deze vogels die, dikwijls tezamen met Wilde en Kleine Zwanen, jaarlijks overwinterden langs de Geldersche IJssel, benedenstrooms van Deventer. Hoewel er in dat gebied later ook wel vogels met Scandinavische markeringen zijn waargenomen, is het niet zeker dat het hier van het begin af aan ganzen uit Noordwest-Europa betrof. Een juiste interpretatie van het voorkomen van Canadese Ganzen wordt in sterke mate bemoeilijkt doordat er zich op tal van plaatsen meer of minder florerende broedpopulaties van halftamme vogels hebben gevestigd. Het betreft voornamelijk ganzen van de nominaatvorm *Branta canadensis canadensis*, waarvan de Nederlandse naam niet behoort te luiden Grote Canadese Gans, zoals gebezigd door Van den Berg & Bosman (1999-2001), maar Atlantische Canadese Gans. De naam Grote Canadese Gans dient

Twaalf vormen van Canadese Ganzen naast elkaar afgebeeld door Peter Scott in J. Delacour (1954). Op de bovenste rij van links naar rechts respectievelijk: *Branta hutchinsii asiatica* (inmiddels zeer waarschijnlijk uitgestorven), *Branta hutchinsii leucopareira*, *Branta hutchinsii minima* en *Branta hutchinsii hutchinsii*. Daaronder respectievelijk: *Branta canadensis occidentalis*, *Branta canadensis taverneri*, *Branta canadensis parvipes* en *Branta canadensis fulva*. Op de onderste rij zijn naast elkaar weergegeven de grote vormen *Branta canadensis moffitti*, *Branta canadensis maxima*, *Branta canadensis interior* en *Branta canadensis canadensis*.

mijns inziens gereserveerd te blijven voor de vorm *Branta canadensis maxima*, die overigens tegenwoordig waarschijnlijk naast *canadensis* eveneens plaatselijk in ons land voorkomt.

Omdat de Canadese Ganzen populaire sierwatervogels zijn komen er in toenemende mate ontsnapte exemplaren in de vrije natuur voor, die niet noodzakelijkerwijs tot de nominaatvorm behoren. Bij nauwkeurige beschouwing van in het veld waargenomen Canadese Ganzen blijkt namelijk, dat tegenwoordig vrijwel alle gangbare vormen bij ons aangetroffen kunnen worden, dikwijls te midden van groepen West-Palaarctische ganzen. Het is echter beslist niet zo, dat iedere Canadese Gans ook daadwerkelijk uit gevangenschap of uit een halftamme populatie afkomstig is. Zeker bij de uit het oosten van de Verenigde Staten en Canada afkomstige populaties is het niet denkbeeldig, dat er met enige regelmaat individuen of groepjes op eigen kracht naar Europa komen, zoals meermalen in Ierland en het Verenigd Koninkrijk werd vastgesteld. Zo werd vanaf 19 november 1992 een Hutchins' Canadagans

Vogels van de weinig algemene vorm *Branta hutchinsii leucopareia* hebben een korte nek en een duidelijke witte halsring. Foto: F.S. Todd.

waargenomen te Grampian en Tayside in Schotland, die op 26 januari 1993 ter plaatse geschoten werd. Het betrof een vogel die op 10 februari 1992 in Maryland (Verenigde Staten) geringd was. Op 1 november 1993 werd in de Wexford Slobs in het oosten van Ierland een Hutchins' Canadese Gans gevangen en geringd losgelaten. Deze vogel werd op 14 januari 1995 eveneens teruggemeld uit Maryland.

In Nederland werd *Branta hutchinsii hutchinsii* gedurende de jaren negentig van de vorige eeuw meermaalsesignaleerd, zowel individueel als paarsgewijze en ook hierbij ging het waarschijnlijk in een aantal gevallen om vogels die op eigen kracht uit Noord-Amerika naar Europa gevlogen waren. Aangenomen mag worden dat ook ganzen van de vormen *Branta canadensis parvipes* en *Branta canadensis interior* met zekere regelmaat via Groenland en IJsland overwinteringsgebieden in Europa weten te bereiken.

De CDNA gaat ervanuit dat ganzen van de westelijke toendravormen *leucopareia*, *minima* en *taverneri* niet in staat zijn om op eigen kracht Europa te bereiken en beschouwt daarom waarnemingen of vangsten van deze vormen als behorend tot uit gevangenschap ontsnapte exemplaren. Deze hoognoordelijke vogels kunnen echter vanuit de arctische rui- en verzamelplaatsen via de Groenland-IJslandroute juist veel gemakkelijker naar de Britse eilanden vliegen dan de zuidelijker vormen, die hun route pal over de Atlantische Oceaan dienen

te kiezen. Het is daarbij zinvol te bedenken dat de afstand tussen de hoognoordelijke broedgebieden in het oosten van Canada en de winterkwartieren in het zuiden van de Verenigde Staten, nauwelijks afwijkt van die tot West-Europa. Dat ook Canadese Ganzen van meer westelijke populaties spontaan tot

De verschillen tussen de diverse vormen zijn bij Canadese Ganzen dikwijls gradueel. Deze vogel behoort tot de vorm *Branta canadensis maxima* maar is op het water nauwelijks van de nominaat *Branta canadensis canadensis* te onderscheiden. Foto: K. Howard Breen.

in onze contreien zullen trekken lijkt inderdaad minder aangenaam, maar ook dat kan niet geheel worden uitgesloten. Het reeds eerder gememoreerde geval van een groepje van zes Cackling Canadese Ganzen die in de winter 1962-'63 neerstreek in een eendenkooi bij Culemborg werpt in dit verband vragen op. Enerzijds behoorde de 'Cackling' in de eerste helft van de twintigste eeuw tot de vormen die moeilijk in gevangenschap tot broeden kwamen. Anderzijds vermeldt Delacour (1954) een mededeling van Schuyt volgens welke er in Nederland wel degelijk kwekers waren waarbij deze ganzen jongen voortbrachten. Gelet op de aanzienlijke handelswaarde van dergelijke vogels is het echter onwaarschijnlijk dat men een hele familie ongeleewiekt zou laten ontsnappen. Dit aspect speelt thans nauwelijks meer een rol, omdat er op tal van plaatsen door particulieren, op kinderbeoerderijen en in parken ganzen en andere sierwatervogels gehouden worden, waarbij het opvangen en leewieken van jonge vogels eerder uitzondering dan regel is. Hierdoor wordt het steeds moeilijker om de juiste hoedanigheid van in het veld waargenomen Canadese Ganzen te bepalen. Een vervelende bijkomstigheid van het op grote schaal voorkomen van in het wild broedende Canadese Ganzen is dat deze vogels erg gemakkelijk paren met andere ganzen, die niet eens noodzakelijkerwijs van het genus *Branta* behoeven te zijn. Zo werden in Nederland bastaarden van Canadese Ganzen *Branta canadensis canadensis* met de Grauwe Gans *Anser anser anser*, de Kolgans *Anser anser albifrons* en de Taigarietgans *Anser fabalis fabalis* vastgesteld. Zulke hybriden zijn doorgaans onvruchtbaar en derhalve niet in staat om zich verder voort te planten. Dat is wèl het geval met kruisingen tussen Canadese Ganzen en

andere representanten van de *Branta*-groep, zoals met name de Brandgans *Branta leucopsis*.

Summary

In this article a short description of the geographical variation in Canada Geese (*Branta canadensis* and *Branta hutchinsii*) is given. Although all (eleven) actual geographical races of Canada Geese originate from the Nearctic, many of them can actually also be found in Western Europe. This is partly a result of planned introduction (United Kingdom, Fenno-Scandinavia) but also due to birds that have escaped from captivity and to unknown numbers of geese that had spontaneously migrated to Europe and will stay here during winter. Although the breeding population of Western and Northern Europe mainly belongs to the nominate race *Branta canadensis canadensis*, individuals, pairs or small flocks of almost all the other races can be seen as well, usually together with wintering Western Palearctic geese.

It was definitely proven by recoveries of ringed birds that individuals of the smaller type *Branta hutchinsii hutchinsii* can stay during one winter in the United Kingdom or in Ireland while they were found wintering in earlier or later years in Maryland, USA. So it is very likely that also some birds of the Canada Geese-races seen in Holland during winter belong to the breeding population of Northern America.

On the other hand, strongly increasing numbers of Canada Geese mainly of the nominate race *canadensis*, are breeding throughout The Netherlands which resulted in an actual stock that has already reached a level of at least 1900-2200 breeding pairs and about 7500-9000 wintering birds.

■ L.M.J. van den Bergh, Bieskamp 74, 6651 JN Druten.

LITERATUUR:

- Andersson, A., J. Madsen, J. Mooij & O. Reitan (1999): Canada Goose *Branta canadensis*: Fennoscandia/continental Europe in: Madsen, J., G. Cracknell & A.D. Fox (eds.): Goose populations of the Western Palearctic. Wageningen/Ronde.
- Berg, A.B. van den & C.A.W. Bosman (1999): Zeldzame vogels van Nederland. Haarlem/Utrecht.
- Bergh, L.M.J. van den, W.G. Gerritse, W.H.A. Hekking, P.G.M.J. Keij & F. Kuyk (1979): Vogels van de Grote Rivieren. Utrecht/Antwerpen.
- Berlijn, M. (2002): Hutchins' Canadese Ganzen in Nederland. Dutch Birding 24: 142- 150.
- Boon, N. & M. Berlijn (2001): Identification of Canada Goose forms. Birding World 14: 160-161.
- Breen Kit, H. (1990): The Canada Goose. Stillwater.
- Commissie voor de Nederlandse Avifauna (1970): Avifauna van Nederland. Leiden.
- Delacour, J. (1954): The Waterfowl of the World. Vol. 1. Londen.

De 'Cackling' Canadagans *Branta hutchinsoni* is de kleinste Canadese Gans. Deze heeft een overwegend donker verenkleed.
Foto: K. Howard Breen.

- Dijk, A.J. van, M.J.T. van der Weide, R. Kleefstra, D. Zoetebier & C. Plate (2001): Kolonievogels en zeldzame broedvogels in Nederland in 1999. Sovon-monitoringsrapport 2001/08. Beek-Ubbergen.
- Dirksen, S. (1980): Canadese Ganzen (*Branta canadensis*): een invasie in Nederland in 1978/79. *Watervogels* 5: 99-107.
- Kirby, J.S. (1999): Canada Goose *Branta canadensis*. Introduced United Kingdom in: Madsen, J., G. Cracknell & A.D. Fox (eds.): Goose populations of the Western Palearctic. Wageningen/Rønde.
- Kolbe, H. (1981): Die Entenvogel der Welt. Leipzig/Radebeul.
- Lehman, P. (2001): Canada Goose forms. *Birding World* 14:159.
- Lensink, R. (1966 a): De opkomst van exoten in de Nederlandse avifauna; verleden, heden en toekomst. *Limosa* 69: 103-130.
- Lensink, R. (1966b): De opkomst van exoten in de Nederlandse avifauna; verleden, heden en wat voor een toekomst. *het Vogeljaar* 44 (4): 145-164.
- Madge, S. & H. Burn (1988): *Wildfowl. An identification guide to the ducks, geese and swans of the World*. London.
- Ogilvie, M. & S. Young (1998): *Photographic Handbook of the Wildfowl of the World*. Londen.
- Peterson, R.T. (1961): *A Field Guide to Western Birds*. Boston.
- Peterson, R.T. (1980): *A Field Guide to the Birds of Eastern and Central North America. The Peterson Field Guide Series*. Boston.
- Rose, P.M. & D.A. Scott (1997): *Waterfowl Population Estimates*. Wetlands International Publication 44. Wageningen.
- Sangster, G., C.J. Hazevoet, A.B. van den Berg & C.S. Roselaar (1998): Dutch avifaunal list: species concepts, taxonomic instability and taxonomic changes in 1998. *Dutch Birding* 20: 22-32.
- Sangster, G., C.J. Hazevoet, A.B. van den Berg, C.S. Roselaar & R. Sluys (1999): Dutch avifaunal list: species concepts, taxonomic instability and taxonomic changes in 1997-1998. *Ardea* 87: 139-166.
- Sovon (1987): *Atlas van de Nederlandse Vogels*. Arnhem.
- Todd, F.S. (1979): *Waterfowl. Ducks, Geese & Swans of the World*. New York/Londen.